

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ**

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
12 грудня 2025 року

Київ 2025

Організаційний комітет:

Голова	Тетяна Марена, в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Заступник голови	Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету, доктор економічних наук, професор;
Члени оргкомітету:	Вікторія ГРИГОР'ЄВА, завідувач кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент; Юлія КАМАРДІНА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент; Аліна НАДЕЖДЕНКО, доцент кафедри права, кандидат наук з державного управління; Анна ПОЛІТОВА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент; Юлія КОВЕЙНО, доцент кафедри права, доктор філософії; Галина ТИХОМИРОВА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету
(протокол № 5 від 24.12.25 р.)

П 68 Права людини в умовах воєнного стану: прикладний аспект: зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. онлайн конф., м. Київ, 12 груд. 2025 р. / за заг. ред. Т. В. Марени.– Київ : МДУ, 2025.– 201 с.

DOI збірки: 10.34079/msu.conf.hrwp.2025 Marena, T. V. (Ed.). (2025). Human Rights under Martial Law: Applied Dimension: Proceedings of the 1st All-Ukrainian Scientific and Practical Online Conference. Kyiv: Mariupol State University. <https://doi.org/10.34079/msu.conf.hrwp.2025>

<https://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/10132>

Збірник містить матеріали I Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції «Права людини в умовах воєнного стану: прикладний аспект», яка відбулася 12 грудня 2025 року в Маріупольському державному університеті. Посвідчення №611 про реєстрацію проведення заходу від 11 вересня 2025 р. в ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ).

У матеріалах висвітлюються особливості реалізації прав людини в умовах воєнного стану за напрямками: права людини крізь призму сучасних викликів і загроз; міжнародні стандарти та практика Європейського суду з прав людини щодо воєнних конфліктів; кліматична справедливість та права майбутніх поколінь.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами реалізації та захисту прав людини в умовах воєнного стану в Україні.

У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Маріупольський
університет

АСОЦІАЦІЯ
ПРАВНИКІВ
УКРАЇНИ
UKRAINIAN BAR
ASSOCIATION

Маріуполь

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

**Маріупольський державний університет
Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної
академії наук України
Регіональне представництво Уповноваженого Верховного Ради
України з прав людини
в Донецькій і Луганській областях
Відділення Асоціації правників України в Донецькій області
Благодійна організація «Благодійний фонд «ЯМаріуполь»
Благодійна організація "Благодійний фонд "Право на Захист", яка є
виконавчим партнером Управління Верховного Комісара з питань
біженців ООН
Комунальний заклад позашкільної освіти
"Київська Мала академія наук учнівської молоді"**

ПРОГРАМА
I Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції
«ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ»
12 грудня 2025 року

Тематичні напрямки роботи конференції:

- 1. Права людини крізь призму сучасних викликів і загроз.**
- 2. Міжнародні стандарти та практика Європейського суду з прав людини щодо воєнних конфліктів.**
- 3. Кліматична справедливість та права майбутніх поколінь.**

План роботи конференції:

- 11:00 – 11:30 Відкриття конференції, вітальне слово
11:30 – 13:40 Засідання відкритої дискусійної панелі
14:00 – 15:00 Підведення підсумків, закриття конференції

Регламент роботи

- Вітальне слово** – до 10 хвилин
Доповідь – до 15 хвилин.
Виступ у дискусії – до 5 хвилин.

Робочі мови конференції: українська, англійська.

Модератор:

Григор'єва Вікторія к.ю.н., доцент, завідувач кафедри права, Голова ради Відділення Асоціації правників України в Донецькій області

Камардіна Юлія Вікторівна к.ю.н, доцент, доцент кафедри права Маріупольського державного університету

Вітання

ДЕМИДОВА Юлія Олексіївна проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики Маріупольського державного університету

КАЛІНІНА Світлана Петрівна, д.е.н., професор, декан економіко-правового факультету Маріупольського державного університету

МИХАЛЬОВ Дмитро Олександрович Представник Уповноваженого Верховного Ради України з прав людини в Донецькій і Луганській областях

КАМІНСЬКА Наталія Василівна, доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу міжнародного права та права Європейського Союзу Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України

КОТ Тетяна, завідувачка відділення філософії та суспільствознавства, керівниця секції «Правознавство», керівниця гуртка-методистка, Відмінник столичної освіти

Доповіді

Малишева Наталія Рафаелівна, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, завідувач відділом проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України

ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
МЕЖІ ОБМЕЖЕННЯ ТА НОРМАТИВНІ ВИМОГИ ПРОЗОРОСТІ

Савенко Назарій, Головний спеціаліст Відділу сприяння роботи регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради з прав людини

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ

Дресвяннікова Віолета, юрист центру підтримки та допомоги переселенцям ЯМаріуполь у м. Запоріжжя

ЮРИДИЧНІ ТА ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДІ ЗІ СТАТУСОМ ВПО

Шамара Роман, юрист Благодійної організації «Благодійний фонд «Право на Захист», яка є виконавчим партнером Управління Верховного Комісара з питань біженців ООН

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК БЕЗГРОМАДЯНСТВА ТА ВІЙНИ: ЯК ВІЙНА ВПЛИВАЄ НА ПОШИРЕННЯ
БЕЗГРОМАДЯНСТВА ТА ДОСТУП ДО РЕАЛІЗАЦІЇ БАЗОВИХ ПРАВ

Ковейно Юлія, доктор філософії, доцент кафедри права Маріупольського державного університету, м. Київ, Академічний координатор проєкту Erasmus plus programme Climate justice living lab

КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Стоянова Анастасія, вихованка відділення філософії та суспільствознавства КЗПО "Київська Мала академія наук учнівської молоді", учениця 11 класу ТОВ «ЦЕНТР ОСВІТИ «ОПТИМА».

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПРОЦЕСІ РЕІНТЕГРАЦІЇ ТИМЧАСОВО
ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1: ПРАВА ЛЮДИНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ	10
<i>Аксенова А.О., Ковбан А.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВЕДЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ПЕРЕГОВОРІВ: СТРАТЕГІЇ, ТАКТИКИ ТА ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ КОНСЕНСУСУ	10
<i>Андрущак Д.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ЖІНОК В УКРАЇНІ	12
<i>Бершадська К.</i> ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ: ДОСВІД ЄС ТА УКРАЇНИ	14
<i>Белоусенко К.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ КОЛЕКТИВНИХ ДОГОВОРІВ ТА УГОД	16
<i>Бундак О.А.</i> ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА СВОБОДА СЛОВА: МЕЖІ ДОПУСТИМОГО ПІД ЧАС ЗОВНІШНЬОЇ АГРЕСІЇ	18
<i>Бунич Д.І.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУДОВО-ПОЧЕРКОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	24
<i>Галушко І.В.</i> ІНТЕГРАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ВРЯДУВАННЯ У ВІДБУДОВІ ТА РОЗВИТКУ ГРОМАД	27
<i>Гловюк І.В.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ ПРИ ОСКАРЖЕННІ СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ	29
<i>Гончаров М.В.</i> ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ДЖЕРЕЛ ЗАГРОЗ ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ	31
<i>Нонcharov A. V.</i> SOME ASPECTS OF RESEARCH ON THE HUMAN RIGHT TO SOCIAL PROTECTION	35
<i>Дацюк Т.К.</i> РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ УМОВАХ ВІЙНИ	38
<i>Демиденко В.О.</i> ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВНОГО ТА МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО НИЗЬКОЇ ВОЄННОЇ ІНТЕНСИВНОСТІ	41
<i>Дере Я.</i> ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ ЯК ПЕРШОПРИЧИНА МАСОВИХ ПОРУШЕНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ: РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНОГО ТРИБУНАЛУ	44
<i>Дзигар Д.С.</i> ДИРЕКТИВА ЄС ПРО ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПРАВ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ З УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	46
<i>Дунаєва Т.Є.</i> ПРАВА ЛЮДИНИ І КРИМІНАЛЬНА ПРОЦЕСУАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ПРІОРИТЕЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ТА ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЗА УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ	50
<i>Єрмакова К., Драна Д.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ В ПЕРІОД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	52
<i>Заїка Ю.О.</i> ЗАХИСТ СПАДКОВИХ ПРАВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ РЕКОДИФІКАЦІЇ	54
<i>Золотий А.Б., Марценко Н.С.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ РЕЄСТРАЦІЇ В'ЇЗДУ/ВИЇЗДУ (EES)	56
<i>Зудова В.О.</i> ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	59
<i>Каратуманова А.А.</i> КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ ЯК ГАРАНТІЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ОСОБИ	61
<i>Касумова А.О., Драна Д.С.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ТА АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ	64

Касумова А.О., Драна Д.С. ЕЛЕКТРОННЕ ПРАВОСУДДЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ УЧАСНИКІВ СПРАВИ	67
Кащина І.С. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У СФЕРІ ПРАЦІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: МЕХАНІЗМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	69
Князькова Л.М. СТУДЕНТСЬКИЙ ТРУДОВИЙ ДОГОВІР ЯК ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	72
Козут І.А. НЕВНЕСЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ДО ЄРДР ЯК СИСТЕМНА ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	75
Луньова А., Драна Д.С. ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ: АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	78
Луценко Ю.В. ДО ПРОБЛЕМ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	80
Магац В.М., Ковбан А.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИДІВ ТРУДОВИХ ДОГОВОРІВ	85
Надежденко А.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	87
Негру В.І. ВИКЛИКИ ЮРИСДИКЦІЇ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	90
Нирка О.Б., Драна Д.С. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: БАЛАНС МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА СВОБОДОЮ ПІДПРИЄМНИЦТВА	93
Нирка О.Б., Драна Д.С. ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ: ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ РИЗИКИ	95
Одуденко Д.С. ІНФОРМАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ ПІД ЧАС ВІЙНИ	97
Orlov V.A. TERRITORIALE GEMEINDEN ALS SCHLÜSSEL-AKTEURE BEI DER GEWÄHRLEISTUNG DER RECHTE VON VERTRIEBENEN PERSONEN BEI DER RÜCKKEHR AUS DER EU	100
Павленко Р.В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА МАРОДЕРСТВО	103
Паркер М.О. ГУМАНІЗАЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТАТТЯМИ 336, 407, 408 ККУ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	105
Приходько А.В. ПОТОЧНІ ВИКЛИКИ ПРАВАМ УКРАЇНСЬКИХ МОРЯКІВ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ	108
Пучка О.С. ПРАВА ЛЮДИНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ	112
Саврак П.С. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГАРАНТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД В УМОВАХ ВІЙНИ	114
Салагуб Л.І. ПРАВО НА ДОСТУП ДО “EDUCATIONAL MAINSTREAM” ЗАВДЯКИ ІСТОРИКУ ТА ПРОВІДНОМУ ФАХІВЦЮ ПО РОБОТІЗ АСПІРАНТАМИ В ОДНІЙ ОСОБІ	117
Самохіна Д.Р. ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЯК СУБ’ЄКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	120
Сахно А.П., Ткачук В.С. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	122
Сідоренко Ю.М. ДОКТРИНАЛЬНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ ДЕПОРТАЦІЇ ЕТНИЧНИХ ГРУП	124
Славко А.С. ПРАВО НА ПРАВДУ В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ТРИБУНАЛУ ДЛЯ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	128

Сніжко С.В. ПРАВА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ: ГАРАНТІЇ, ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	131
Тицька Я.О. ЕВОЛЮЦІЯ ГЛОБАЛЬНИХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ПРАВОВОГО ПРОСВІТНИЦТВА	133
Товпига К.В. НАДУРОЧНІ РОБОТИ: ПРАВОВІ МЕЖІ ЗАЛУЧЕННЯ ТА КОМПЕНСАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В УКРАЇНІ ТА МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ	136
Цикура Д.В. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	138
Чорний Д.Д. РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕТОДІВ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ	140
СЕКЦІЯ 2: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ	143
Бабін Б.В. ПРАВА ЛЮДИНИ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ПЕРСПЕКТИВА МІЖНАРОДНОЇ КРИМСЬКОЇ ПЛАТФОРМИ	143
Бакай І.А. ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПРАКТИКА ЄСПЛ ЩОДО ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ ЗА ЗРУЙНОВАНЕ МАЙНО	145
Видрич К. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН ОБ'ЄДНАНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ В УМОВАХ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ	147
Горбатенко В.С. ВІДСТУП УКРАЇНИ ВІД ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КОНВЕНЦІЄЮ З ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ ЄСПЛ	150
Кожухова О.Т. ПРАВО НА ЖИТТЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: СТАНДАРТИ ЄСПЛ	153
Линник Т.В. СУЧАСНІ ПРАВОВІ МОДЕЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА	155
Політова А.С. ГЕНОЦИД ЯК ЗЛОЧИН ЗА ЕТНІЧНОЮ, НАЦІОНАЛЬНОЮ, РАСОВОЮ ЧИ РЕЛІГІЙНОЮ ОЗНАКОЮ: СУЧАСНИЙ СТАН В УКРАЇНІ	159
Савенко Н.І. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ	163
Юсупов В.А., Ченшова Н.В., Величко Д.М. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ У ЗБРОЙНОМУ КОНФЛІКТІ	165
СЕКЦІЯ 3: КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ТА ПРАВА МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ	169
Гафткович Р. ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ У ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	169
Григор'єва В.В., Григор'єва А. ЗАХИСТ ПРАВ ТВАРИН В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	170
Єрмакова К., Драна Д.С. КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У ДЕРЖАВІ, ЩО ВОЮЄ: ВИКЛИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	173
Іващенко В.О. ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ГРОМАДЯН ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	175
Камардіна Ю.В. ВПЛИВ ЗМІН КЛІМАТУ НА НЕРІВНІСТЬ ДОСТУПУ ДО ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ МІЖ КРАЇНАМИ ТА СОЦІАЛЬНИМИ ГРУПАМИ	177
Камінська Н. БЕЗПЕКОВА ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВА ПРАВОНАХОДИМОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ	180
Ковейно Ю.В. КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	183

2. Declaration of the high-level meeting of the General Assembly on the rule of law at the national and international levels. Resolution 67/1 adopted by the General Assembly on 24 September 2012. *UN*. [Електронний ресурс]. - URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/67/1> (дата звернення: 28.10.2025).

3. Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms. Resolution 53/144 adopted by the General Assembly on 9 December 1998. *UN*. URL: [Електронний ресурс]. - <https://docs.un.org/en/A/RES/53/144> (дата звернення: 28.10.2025).

4. Education for democracy. Resolution 79/267 adopted by the General Assembly on 4 March 2025. *UN*. [Електронний ресурс]. - URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/79/267> (дата звернення: 28.10.2025).

5. Follow-up to the Eleventh United Nations Congress on Crime Prevention and Criminal Justice. Resolution 60/177 adopted by the General Assembly on 16 December 2005. *UN*. [Електронний ресурс]. - URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/60/177> (дата звернення: 28.10.2025).

6. International cooperation for the improvement of access to legal aid in criminal justice systems, particularly in Africa. Economic and Social Council resolution 2007/24 of 26 July 2007. *UN*. [Електронний ресурс]. - URL: <https://ecosoc.un.org/sites/default/files/documents/2023/resolution-2007-24.pdf> (дата звернення: 28.10.2025).

7. International Day for Judicial Well-being. Resolution 79/266 adopted by the General Assembly on 4 March 2025. *UN*. [Електронний ресурс]. - URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/79/266> (дата звернення: 28.10.2025).

8. Twelfth United Nations Congress on Crime Prevention and Criminal Justice. Resolution 65/230 adopted by the General Assembly on 21 December 2010. *UN*. [Електронний ресурс]. - URL: <https://docs.un.org/en/a/res/65/230> (дата звернення: 28.10.2025).

9. United Nations Principles and Guidelines on Access to Legal Aid in Criminal Justice Systems. Resolution 67/187 adopted by the General Assembly on 20 December 2012. *UN*. [Електронний ресурс]. - URL: <https://docs.un.org/en/a/res/67/187> (дата звернення: 28.10.2025).

Товпига К.В.,
студентка 2 курсу
Інституту права та безпеки освітньої спеціальності Право
Одеського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Ковбан А.В.,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,
Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-0272-1798>

НАДУРОЧНІ РОБОТИ: ПРАВОВІ МЕЖІ ЗАЛУЧЕННЯ ТА КОМПЕНСАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В УКРАЇНІ ТА МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ

Надурочні роботи є важливим елементом правового регулювання трудових відносин, оскільки відображають баланс між економічними інтересами роботодавця та необхідністю забезпечення безпечних і гідних умов праці працівників. У сучасній правовій системі України питання обмеження надурочної праці, підстав та порядку її застосування, а також гарантій компенсації є одним із ключових аспектів дотримання трудових прав. Надурочні роботи безпосередньо пов'язані з нормами охорони праці, запобіганням професійному вигоранню та захистом продуктивності працівника, що робить їх комплексним правовим феноменом.

На міжнародному рівні інститут надурочної праці розглядається як елемент права на справедливі умови праці, що закріплено у нормативних актах Міжнародної організації праці

(МОП), Європейського Союзу та актах міжнародних прав людини. Порівняння українського та міжнародного законодавства дозволяє дослідити відповідність національних норм міжнародним трудовим стандартам та визначити напрями вдосконалення. У контексті євроінтеграції Україна має адаптувати своє законодавство до Директив ЄС, зокрема щодо максимальної тривалості робочого часу, обов'язкових періодів відпочинку та механізмів компенсації надурочної роботи.

Надурочна робота у трудовому праві України визначається як робота понад установлену законодавством чи трудовим договором тривалість робочого часу. Вона може застосовуватися лише у виняткових випадках та за умови документального обґрунтування з боку роботодавця. Важливим є те, що залучення до надурочної праці можливе лише за умови відповідності переліку підстав, передбачених ст. 62 – 63 Кодексу законів про працю України (КЗпП), зокрема при ліквідації аварій, проведенні невідкладних робіт або виконанні робіт, необхідних для оборони держави [2].

Залучення до надурочних робіт є посяганням на конституційне право працівника на відпочинок (ст. 45 КУ) [1], що вимагає найвищого рівня санкціонування – «дозволу». Повноваження профспілки щодо надання такого дозволу впливають із її статутних завдань: захист трудових та соціально-економічних прав членів. Це втручання є не організаційним, а правозахисним, спрямованим на забезпечення інтересів працівника як залежної сторони трудових відносин [3, с.92].

Національне законодавство передбачає значні гарантії для працівників: зокрема, обмеження тривалості надурочних робіт – не більше 4 годин протягом двох днів поспіль і 120 годин протягом календарного року, що прямо відображено в ст. 65 КЗпП України [2]. Такі обмеження слугують захистом працівника від надмірного трудового навантаження, що може негативно позначитись на його здоров'ї та продуктивності.

Компенсація надурочної роботи в Україні здійснюється переважно у вигляді підвищеної оплати: в подвійному розмірі годинної ставки (при погодинній оплаті) або з виплатою 100% доплати до тарифної ставки (при відрядній оплаті) за всі відпрацьовані години. Така норма закріплена у ст. 106 КЗпП України [2]. Слід зауважити, що компенсація надурочних годин шляхом надання відгулу заборонена, а всі надурочні години оплачуються виключно в подвійному розмірі.

Міжнародно-правові акти розглядають надурочні роботи як виняткове явище, що може застосовуватися лише в межах загальної норми максимального робочого часу. Зокрема, Конвенція МОП № 1 «Про робочий час» встановлює максимальну тривалість робочого тижня у 48 годин, включно з надурочними [4]. Аналогічний стандарт закріплений у Директиві 2003/88/ЄС про певні аспекти організації робочого часу, яка визначає гарантії щотижневого та щоденного відпочинку, а також принцип добровільності при перевищенні 48-годинного робочого тижня [5].

Особливості регулювання в умовах воєнного стану. Особливої актуальності питання надурочної роботи набуває в умовах воєнного стану, коли законодавець тимчасово розширив повноваження роботодавців щодо залучення працівників до надурочних робіт, що зафіксовано у спеціальних законах та роз'ясненнях Держпраці. Це вимагає ретельного контролю з боку держави та посилення гарантій недопущення зловживань [6, с. 2].

Враховуючи вищевикладене, слід зазначити, що надурочні роботи, будучи винятковим елементом трудових правовідносин, потребують чіткого та збалансованого правового регулювання, яке одночасно забезпечує ефективність діяльності підприємств і захист прав працівників. Аналіз національного законодавства та міжнародних стандартів свідчить, що Україна має достатню нормативну базу для обмеження надмірної трудової експлуатації, встановлення прозорих підстав залучення до надурочної праці та гарантування справедливої компенсації. Разом із тим, сучасні виклики, зокрема воєнний стан, вимагають посилення контролю за дотриманням трудових прав, удосконалення механізмів обліку робочого часу та адаптації законодавства до європейських стандартів. Таким чином, подальший розвиток правового регулювання надурочних робіт має ґрунтуватися на принципах поваги до людської

гідності, охорони праці та забезпечення реального права на відпочинок, що є основою справедливих і безпечних трудових відносин.

Список використаних джерел

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 12.05.2025)

2. Кодекс законів про працю України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 05.12.2025)

3. Щербина В. І., Соцький А. М. Трудове право України: підручник. Чернівці: Технодрук, 2021. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bas_pravo/Shcherbyna-V.I.-Sotskyu-A.M.-Trudove-pravo-Ukrayiny_pidruchnyk.pdf (дата звернення: 05.12.2025)

4. Міжнародна організація праці. Конвенція про робочий час у промисловості 1919 року (№ 1). [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312146:NO (дата звернення: 05.12.2025)

5. Директива 2003/88/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 листопада 2003 року щодо деяких аспектів організації робочого часу. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2003/88/oj> (дата звернення: 05.12.2025)

6. Гуріна Н. В., Купріянова А. О.: Облік надоручних годин для працівників, які працюють у критичній інфраструктурі під час війни. Наукова стаття / Економіка та суспільство, 2024. 6 с.